

**Facultatea de Drept
Universitatea din București**

DREPT PENAL ROMÂN

Partea generală

Ediția a III-a, revăzută și adăugită

Universul Juridic
București
-2019-

CUVÂNT-ÎNAINTE.....	5
ABREVIERI	7

TITLUL I

ASPECTE GENERALE

CAPITOLUL I. NOȚIUNI INTRODUCTIVE.....	21
Secțiunea I. Dreptul penal ca ramură de drept	21
§ 1. Noțiunea dreptului penal	21
§ 2. Obiectul dreptului penal	25
§ 3. Necesitatea dreptului penal	26
§ 4. Relațiile de apărare socială din perspectivă istorică	27
§ 5. Caracterele dreptului penal.....	28
§ 6. Scopul dreptului penal.....	31
§ 7. Politica penală	31
§ 8. Sarcinile dreptului penal.....	32
§ 9. Legăturile dreptului penal cu celelalte ramuri de drept.....	32
Secțiunea a II-a. Știința dreptului penal	33
§ 1. Știința dreptului penal – ramură a științelor juridice	33
§ 2. Științele penale (criminale)	34
Secțiunea a III-a. Principalele școli și curente de politică penală	36
§ 1. Apariția școlilor de politică penală.....	36
§ 2. Doctrina clasică	38
§ 3. Doctrina pozitivistă	39
§ 4. Sisteme eclecticice	40
§ 5. Doctrinile apărării sociale.....	42
§ 6. Sisteme contemporane.....	43
Secțiunea a IV-a. Evoluția dreptului penal român modern	45
§ 1. Codul penal de la 1865.....	45
§ 2. Codul penal de la 1937 (Codul penal Carol al II-lea).....	46

§ 3. Evoluția dreptului penal român (1938-1969)	46
§ 4. Codul penal de la 1969	47
§ 5. Codul penal din 2009	48
Secțiunea a V-a. Principiile fundamentale ale dreptului penal	49
§ 1. Noțiuni	49
§ 2. Cadrul principiilor fundamentale ale dreptului penal	50
Secțiunea a VI-a. Izvoarele dreptului penal	55
§ 1. Noțiunea și cadrul izvoarelor dreptului penal	55
§ 2. Izvoarele dreptului penal în special	56
Secțiunea a VII-a. Raporturile juridice penale	63
§ 1. Noțiuni și caracterizare	63
§ 2. Structura raporturilor juridice penale	64
§ 3. Faptele juridice penale	67
CAPITOLUL II. LEGEA PENALĂ	69
Secțiunea I. Noțiuni, structură, interpretare	69
§ 1. Noțiuni și categorii de legi penale	69
§ 2. Criterii de clasificare a legilor penale	69
§ 3. Normele de drept penal	70
§ 4. Interpretarea legii penale	74
Secțiunea a II-a. Aplicarea legii penale în timp	76
§ 1. Considerații generale privind aplicarea legii penale	76
§ 2. Principiile de aplicare a legii penale în timp	77
§ 3. Activitatea legii penale	78
§ 4. Aplicarea legii penale de dezincriminare	81
§ 5. Aplicarea legii penale în situații tranzitorii	84
§ 6. Aplicarea legii penale mai favorabile până la judecarea definitivă a cauzei	85
§ 7. Aplicarea legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei	93
§ 8. Principiul ultraactivității legii penale temporare	103
Secțiunea a III-a. Aplicarea legii penale în spațiu	104
§ 1. Principiile de aplicare a legii penale în spațiu	104
§ 2. Aplicarea legii penale în raport cu faptele săvârșite pe teritoriul țării	105
§ 3. Aplicarea legii penale române infracțiunilor săvârșite în afara teritoriului țării	111
§ 4. Cooperarea internațională în lupta contra criminalității	119
§ 5. Extrădarea	122

INFRAȚIUNEA ȘI SANȚIUNILE DE DREPT PENAL

CAPITOLUL I. NOȚIUNEA ȘI TRĂSĂTURILE ESENȚIALE ALE INFRAȚIUNII	133
Secțiunea I. Noțiunea de „infrațiuune”	133
§ 1. Preliminarii	133
§ 2. Definiția generală a infrațiuunii	134
Secțiunea a II-a. Trăsăturile esențiale ale infrațiuunii	136
§ 1. Prevederea în lege, ca trăsătură esențială a infrațiuunii	137
§ 2. Fapta săvârșită cu vinovăție	137
§ 3. Fapta să fie nejustificată	144
§ 4. Fapta să fie imputabilă persoanei care a săvârșit-o	145
CAPITOLUL II. CONȚINUTUL INFRAȚIUNII	146
Secțiunea I. Aspecte generale	146
§ 1. Noțiuni	146
§ 2. Structura conținutului infrațiuunii	147
Secțiunea a II-a. Factorii infrațiuunii	149
§ 1. Obiectul infrațiuunii	149
§ 2. Subiecții infrațiuunii	151
§ 3. Locul și timpul săvârșirii infrațiuunii	162
Secțiunea a III-a. Conținutul constitutiv al infrațiuunii	163
§ 1. Noțiuni	163
§ 2. Latura obiectivă	164
§ 3. Latura subiectivă	172
CAPITOLUL III. ÎNLĂTURAREA CARACTERULUI PENAL AL FAPTEI	176
Secțiunea I. Aspecte generale	176
§ 1. Preliminarii despre înlăturarea caracterului penal al faptei	176
§ 2. Cadrul cauzelor care înlătură caracterul penal al faptei	177
Secțiunea a II-a. Cauzele justificative	179
Subsecțiunea I. Legitima apărare	179
§ 1. Noțiune și caracterizare	179
§ 2. Condițiile și efectele legitimei apărări	180

Subsecțiunea a II-a. Starea de necesitate.....	187
Subsecțiunea a III-a. Exercițarea unui drept sau îndeplinirea unei obligații	191
Subsecțiunea a IV-a. Consimțământul persoanei vătămate.....	193
Secțiunea a III-a. Cauzele de neimputabilitate.....	195
Subsecțiunea I. Constrângerea fizică și constrângerea morală.....	195
§ 1. Constrângerea fizică.....	195
§ 2. Constrângerea morală.....	197
Subsecțiunea a II-a. Excesul neimputabil.....	198
§ 1. Excesul neimputabil în cazul depășirii limitelor legitimei apărări	199
§ 2. Excesul neimputabil în cazul depășirii limitelor stării de necesitate.....	200
Subsecțiunea a III-a. Minoritatea făptuitorului	201
Subsecțiunea a IV-a. Iresponsabilitatea.....	204
Subsecțiunea a V-a. Intoxicația.....	206
Subsecțiunea a VI-a. Eroarea	209
Subsecțiunea a VII-a. Cazul fortuit.....	216
Secțiunea a IV-a. Lipsa prevederii în legea penală	218
§ 1. Noțiune și cadru	218
§ 2. Efecte juridice	219
CAPITOLUL IV. ASPECTE GENERALE PRIVIND SANȚIUNILE DE DREPT PENAL.....	220
Secțiunea I. Preliminarii privind sancțiunile de drept penal.....	220
§ 1. Noțiunea și caracterele sancțiunilor de drept penal	220
§ 2. Felurile sancțiunilor de drept penal	221
Secțiunea a II-a. Sancțiunile de drept penal în legislația penală română actuală	223
§ 1. Principiile sancțiunilor de drept penal.....	223
§ 2. Cadrul sancțiunilor de drept penal în Codul penal român	226
CAPITOLUL V. PEDEPSELE	227
Secțiunea I. Aspecte generale	227
§ 1. Noțiunea și caracterizarea pedepsei.....	227
§ 2. Scopul și funcțiile pedepsei.....	228
§ 3. Felurile pedepselor	231
Secțiunea a II-a. Pedepsele principale aplicabile persoanei fizice	234
§ 1. Preliminarii privind pedepsele principale.....	234
§ 2. Regimul de executare a pedepselor principale privative de libertate.....	234

§ 3. Detențiunea pe viață	235
§ 4. Închisoarea	237
§ 5. Amenda	238
Secțiunea a III-a. Pedepsele complementare și pedepsele accesorii aplicabile persoanei fizice	246
§ 1. Aspecte generale privind pedepsele complementare	246
§ 2. Interzicerea exercitării unor drepturi	246
§ 3. Degradarea militară	256
§ 4. Publicarea hotărârii definitive de condamnare	257
§ 5. Pedeapsa accesorie	258
Secțiunea a IV-a. Pedepsele aplicabile persoanei juridice	261
§ 1. Cadrul pedepselor aplicabile persoanei juridice	261
§ 2. Pedeapsa amenzii aplicabilă persoanei juridice	261
§ 3. Pedepsele complementare aplicabile persoanei juridice în special	262
CAPITOLUL VI. MĂSURILE DE SIGURANȚĂ	267
Secțiunea I. Aspecte generale	267
§ 1. Noțiune și caracterizare	267
§ 2. Cadrul măsurilor de siguranță	269
Secțiunea a II-a. Măsurile de siguranță în special	269
§ 1. Obligarea la tratament medical	269
§ 2. Internarea medicală	271
§ 3. Interzicerea ocupării unei funcții sau a exercitării unei profesii	273
§ 4. Confiscarea specială	275
§ 5. Confiscarea extinsă	281
CAPITOLUL VII. FORMELE INFRAȚIUNII	285
Secțiunea I. Considerații generale	285
§ 1. Desfășurarea activității infracționale	285
§ 2. Formele infracțiunii, după fazele de desfășurare a activității infracționale	287
Secțiunea a II-a. Actele preparatorii	288
§ 1. Noțiune și feluri	288
§ 2. Regimul actelor preparatorii	289
Secțiunea a III-a. Tentativa	290
§ 1. Aspecte generale	290
§ 2. Felurile tentativei	295

§ 3. Infracțiuni la care tentativa nu este posibilă.....	299
§ 4. Incriminarea și sancționarea tentativei	301
§ 5. Desistarea și împiedicarea producerii rezultatului.....	303
Secțiunea a IV-a. Infracțiunea consumată.....	306
§ 1. Noțiune și caracterizare.....	306
§ 2. Infracțiunea fapt epuizat.....	307
CAPITOLUL VIII. UNITATEA DE INFRACTIUNE.....	308
Secțiunea I. Considerații generale.....	308
§ 1. Noțiunea de „unitate de infracțiune”	308
§ 2. Felurile unității de infracțiune	308
Secțiunea a II-a. Unitatea naturală de infracțiune.....	309
§ 1. Infracțiunea simplă.....	305
§ 2. Infracțiunea continuă.....	307
§ 3. Infracțiunea deviată.....	309
Secțiunea a III-a. Unitatea legală de infracțiune.....	315
§ 1. Infracțiunea continuată.....	315
§ 2. Infracțiunea complexă.....	322
§ 3. Infracțiunea progresivă.....	327
§ 4. Infracțiunea de obicei.....	328
CAPITOLUL IX. PLURALITATEA DE INFRACTIUNI.....	330
Secțiunea I. Generalități privind pluralitatea de infracțiuni.....	330
§ 1. Conceptul și caracterizarea pluralității de infracțiuni.....	330
§ 2. Formele pluralității de infracțiuni.....	330
Secțiunea a II-a. Concursul de infracțiuni.....	331
§ 1. Noțiune și condiții	331
§ 2. Formele concursului de infracțiuni.....	333
§ 3. Tratamentul penal al concursului de infracțiuni	336
§ 4. Contopirea pedepselor pentru infracțiuni concurente săvârșite de persoana fizică.....	343
§ 5. Pedepșa în cazul concursului de infracțiuni săvârșite de persoana juridică.....	346
Secțiunea a III-a. Recidiva.....	347
§ 1. Aspecte generale	347
§ 2. Modalitățile recidivei	348

§ 3. Recidiva postcondamnatorie în cazul persoanei fizice.....	351
§ 4. Recidiva postexecutorie în cazul persoanei fizice.....	358
§ 5. Tratamentul penal al recidivei în cazul persoanei fizice	361
Secțiunea a IV-a. Recidiva în cazul persoanei juridice.....	368
§ 1. Recidiva postcondamnatorie în cazul persoanei juridice.....	368
§ 2. Recidiva postexecutorie în cazul persoanei juridice.....	369
§ 3. Tratamentul penal al recidivei în cazul persoanei juridice	371
Secțiunea a V-a. Pluralitatea intermediară de infracțiuni	373
§ 1. Noțiune și condiții	373
§ 2. Tratamentul penal al pluralității intermediare de infracțiuni	375
CAPITOLUL X. PLURALITATEA DE INFRACTORI	382
Secțiunea I. Aspecte generale privind pluralitatea de infractori.....	382
§ 1. Noțiune și caracterizare	382
§ 2. Formele pluralității de infractori	382
Secțiunea a II-a. Participația penală	385
§ 1. Aspecte generale privind participația penală.....	385
§ 2. Autorul și coautorul.....	389
§ 3. Instigatorul	392
§ 4. Complicele	396
§ 5. Participația improprie.....	400
§ 6. Tratamentul penal al participației.....	403

TITLUL III

RĂSPUNDEREA PENALĂ

CAPITOLUL I. RĂSPUNDEREA PENALĂ – INSTITUȚIE FUNDAMENTALĂ	
A DREPTULUI PENAL.....	409
Secțiunea I. Considerații generale.....	409
Secțiunea a II-a. Principiile răspunderii penale	410
§ 1. Noțiunea și cadrul principiilor răspunderii penale	410
§ 2. Principiile răspunderii penale în special.....	411
§ 3. Principiile răspunderii penale a persoanei juridice.....	413

CAPITOLUL II. CAUZELE CARE ÎNLĂTURĂ RĂSPUNDEREA PENALĂ	415
Secțiunea I. Aspecte generale	415
Secțiunea a II-a. Amnistia	416
§ 1. Noțiune. Caracterizare și feluri	416
§ 2. Efectele amnistiei	419
Secțiunea a III-a. Prescripția răspunderii penale	420
§ 1. Caracterizare și noțiune	420
§ 2. Termenele de prescripție a răspunderii penale	422
Secțiunea a IV-a. Lipsa plângerii prealabile	427
Secțiunea a V-a. Retragerea plângerii prealabile	432
Secțiunea a VI-a. Împăcarea	433
Secțiunea a VII-a. Medierea	438
 CAPITOLUL III. RĂSPUNDEREA PENALĂ A MINORILOR	 440
Secțiunea I. Aspecte generale privind sancționarea infractorilor minori	440
§ 1. Prevenirea și sancționarea infracțiunilor săvârșite de minori	440
§ 2. Noțiunea și caracterizarea măsurilor educative	441
§ 3. Cadrul măsurilor educative	442
Secțiunea a II-a. Măsurile educative neprivative de libertate	443
§ 1. Cadrul măsurilor educative neprivative de libertate.....	443
§ 2. Aspecte comune măsurilor educative neprivative de libertate	444
Secțiunea a III-a. Măsurile educative privative de libertate	446
§ 1. Cadrul măsurilor educative privative de libertate.....	446
§ 2. Internarea într-un centru educativ	446
§ 3. Internarea într-un centru de detenție.....	450
Secțiunea a IV-a. Dispoziții comune	456

TITLUL IV

APLICAREA PEDEPSELOR

CAPITOLUL I. INDIVIDUALIZAREA PEDEPSELOR	461
Secțiunea I. Aspecte generale	461
§ 1. Noțiune și cadru	461
§ 2. Forme și modalități de individualizare	462

Secțiunea a II-a. Individualizarea judiciară a pedepselor	463
§ 1. Noțiune și criterii generale de individualizare.....	463
§ 2. Stări și circumstanțe în cadrul individualizării pedepsei	467
§ 3. Circumstanțe atenuante	470
§ 4. Circumstanțele agravante	477
§ 5. Concursul între cauzele de agravare și de atenuare a pedepsei	482
Secțiunea a III-a. Individualizarea judiciară a executării pedepselor	486
§ 1. Aspecte generale	486
§ 2. Renunțarea la aplicarea pedepsei	488
§ 3. Amânarea aplicării pedepsei	493
§ 4. Suspendarea executării pedepsei sub supraveghere	502
§ 5. Calculul pedepselor	526
§ 6. Liberarea condiționată în cazul pedepsei închisorii	512
§ 7. Liberarea condiționată în cazul detențiunii pe viață.....	524
CAPITOLUL II. ÎNLĂTURAREA EXECUTĂRII PEDEPSEI ȘI A CONSECINȚELOR CONDAMNĂRII	528
Secțiunea I. Înlăturarea executării pedepsei	528
§ 1. Preliminarii despre cauzele care înlătură executarea pedepsei.....	528
§ 2. Grațierea.....	528
§ 3. Prescripția executării pedepsei	536
Secțiunea a II-a. Înlăturarea consecințelor condamnării prin reabilitare	540
§ 1. Aspecte generale privind reabilitarea	540
§ 2. Efectele reabilitării	541
§ 3. Trăsături caracteristice ale reabilitării	542
§ 4. Reabilitarea de drept.....	543
§ 5. Reabilitarea judecătorească	546

Titlul I

Aspecte generale

CAPITOLUL I

Noțiuni introductive

Secțiunea I

DREPTUL PENAL CA RAMURĂ DE DREPT

§ 1. Noțiunea dreptului penal

1. **Preliminarii.** O condiție de existență a oricărei societăți, din toate timpurile și peste tot în lume a constituit-o apărarea valorilor sociale împotriva faptelor periculoase pentru aceste valori, apărare de care depinde normala conviețuire în societate. După apariția statului, funcția de apărare a valorilor sociale esențiale pe care se întemeiază și dezvoltă societatea se realizează și cu ajutorul dreptului penal.

Prin prevederea și, totodată, interzicerea faptelor periculoase pentru valorile sociale ca și prin prevederea sancțiunilor aplicabile celor care săvârșesc astfel de fapte, dreptul penal contribuie la apărarea și dezvoltarea acestor valori.

În sensul de mai sus, termenul *drept penal* este folosit pentru a denumi ramura de drept ca sistem al normelor juridice penale ce reglementează relațiile de apărare socială; dar același termen, *drept penal*, se folosește și pentru a denumi *știința dreptului penal* ca ansamblu de idei, teorii, concepții cu privire la dreptul penal¹.

Între cele două accepțiuni nu se poate pune semnul egalității, deși între ele există o legătură organică, obiectul științei dreptului penal fiind dreptul penal ca ramură de drept.

În literatura juridică de specialitate străină, dreptul penal mai este denumit și *drept criminal*², denumire ce derivă de la cuvântul latin *crimen* = *crimă*, adică fapta periculoasă interzisă – infracțiunea.

¹ A se vedea, pe larg, **Costică Bulai, Bogdan Nicolae Bulai**, *Manual de drept penal, Partea generală*, Editura Universul Juridic, București, 2007, p. 7.

² **Roger Merle, André Vitu**, *Traité de droit criminel*, Cujas, Paris, 1967.

În aceeași ordine de idei, denumirea „drept penal” derivă de la cuvântul latin *poena* = *pedeapsă*, deci de la sancțiunea aplicabilă pentru fapta interzisă.

Și într-un sens și în celălalt, denumirea s-ar referi doar la una dintre instituțiile fundamentale ale acestei ramuri de drept, respectiv la pedeapsă ori la faptă infracțională.

Având în vedere obiectul și scopul reglementării juridice de apărare a valorilor sociale, s-a propus și denumirea de *drept al apărării sociale*, denumire care nu a avut susținere în literatura de specialitate, fiindcă nu sugerează specificul dreptului penal ca ramură de drept.

Considerăm că denumirea de „drept penal”, impunându-se în timp, își păstrează actualitatea și vigoarea, ea însemnând, atât în sens juridic penal, cât și în sens obișnuit, același lucru, o ramură distinctă a dreptului care reglementează o activitate specifică – de apărare socială.

2. Definiția dreptului penal. În literatura de specialitate, dreptul penal a cunoscut și cunoaște o diversitate de definiții determinate de subiectivismul autorilor¹. În definirea dreptului penal trebuie reținute trăsăturile specifice ale acestei ramuri de drept cu privire la obiect, metoda specifică de reglementare, scopul acesteia, ca și modul specific de realizare a acestui scop.

Având în vedere elementele de mai sus, așa cum s-a susținut în literatura juridică de specialitate, apreciem că dreptul penal se poate defini ca: „*sistemul normelor juridice care reglementează relațiile de apărare socială prin interzicerea ca infracțiuni, sub sancțiuni specifice denumite pedepse, a faptelor periculoase pentru valorile sociale, în scopul apărării acestor valori, fie prin prevenirea infracțiunilor, fie prin aplicarea pedepselor celor care le săvârșesc*”².

Ca ramură de drept, dreptul penal nu reprezintă doar o sumă de norme juridice, ci un ansamblu de norme juridice structurat în sistem, după criterii științifice în jurul unor norme cu caracter de principiu și pe instituțiile fundamentale ale dreptului penal – *infracțiunea, sancțiunile de drept penal și răspunderea penală*.

Fiind o ramură distinctă a dreptului, dreptul penal are un obiect propriu de reglementare, și anume o categorie aparte de relații sociale, relații create în jurul și datorită valorilor sociale de a căror apărare depinde existența și dezvoltarea societății.

Pentru o informare cât mai largă a cititorului, prezentăm unele definiții ale dreptului penal cunoscute în literatura juridică de specialitate mai veche și mai nouă. Vom reda, pentru început, câteva dintre definițiile date dreptului penal în literatura juridică mai veche.

¹ A se vedea, pe larg, și alte definiții în **Viorel Pașca**, *Drept penal. Partea generală*, ediția a III-a, actualizată cu modificările la zi ale Codului penal, Editura Universul Juridic, București, 2014, p. 14 și urm.

² **C. Bulai, B.N. Bulai**, *op. cit.*, p. 2.

În cursul de Drept penal din 1912, prof. Ioan Tanoviceanu, pe care îl putem socoti părintele dreptului penal român modern, definea dreptul penal ca „*acea ramură a dreptului public care se ocupă de infracțiuni și de pedepsele ce trebuiesc aplicate acelor care le comit*”¹. Interesante sunt și definițiile dreptului penal date de alți autori², pe care prof. Tanoviceanu le-a reținut în cursul de Drept penal din anul 1912.

În concepția autorilor de la noi din perioada interbelică, dreptul penal a fost definit diferit, astfel, marele penalist român prof. Vintilă Dongoroz aprecia că denumirea de „drept penal” este susceptibilă de a avea mai multe înțelesuri: drept penal pozitiv, obiectiv și subiectiv, cu definiții distincte³. **Dreptul penal pozitiv** ar fi „*totalitatea (ansamblul) normelor juridice care privesc reglementarea reacțiunii represive la un moment dat într-un grup social oarecare*” sau prin drept penal se înțelege „*toate rânduiețile juridice care privesc faptele penale, sancțiunile penale și modul lor de aplicare și care se găsesc în vigoare (existente) în momentul actual în legislațiunea unui stat*”. **Dreptul penal obiectiv** este „*substanța juridică a regulilor de drept privitoare la reacția represivă, adică aceea ce decurge ca îndatoriri, restricționări și consecințe din normele care reglementează reacția represivă*”. **Dreptul penal subiectiv** este „*dreptul statului (societății) de a crea norme juridice sancționate cu pedepse (jus puendi)*”.

O definiție mai largă o întâlnim în monografia⁴ *Infracțiunea penală și culpabilitatea* a prof. N.T. Buzea, în care se arată că dreptul penal „*constă în acele legi de drept intern prin care popoarele, în virtutea suveranității și în*

¹ **I. Tanoviceanu**, *Curs de drept penal*, vol. I, Atelierele grafice SOCEC & Co. Societate anonimă, București, 1912, p. 3.

² Redăm câteva dintre aceste definiții: 1) **J. Ortolan**, pe care prof. Tanoviceanu îl consideră unul dintre fruntașii științei penale franceze, definea dreptul penal „*o concepțiune a rațiunii omenesci, deduse din drepturile omului cu societatea, în care societatea are facultatea de a face să sufere omul un rău, din cauza violării de drept penal pe care el a comis-o*”; 2) **Immanuel Kant**, marele filozof german, preciza „*dreptul penal este dreptul suveranului de a inflige o suferință supusului pentru infracțiunea sa*”; 3) **A. von Feuerbach**, socotit la acea vreme de prof. Tanoviceanu cel mai mare penalist al Germaniei, considera că „*Dreptul penal este știința drepturilor pe care legile penale le dă statului contra supușilor care le violează*”; 4) **Fr. Carrara**, apreciat de către prof. Tanoviceanu drept *ilustru penalist italian*, iar de către S. Sighele (autor italian), *cel mai mare dintre penaliștii clasici*, definea dreptul penal: „*Știința penală e căutarea limitelor interne și externe între care numai statul poate apăra drepturile oamenilor cu luarea unui drept*”; 5) **J.J. Rousseau**: „*Dreptul penal e mai mult sancțiunea celorlalte legi decât o specie particulară de drept*”.

³ **Vintilă Dongoroz**, *Drept penal (reeditarea ediției din anul 1939)*, Asociația Română de Științe Penale și Editura Societății Tempus, București, 2000, p. 21 și urm.

⁴ Citată de **Florin Streteanu**, *Tratat de Drept penal. Partea generală*, vol. I, Editura C.H. Beck, București, 2008, p. 2.